

Sygn. akt III Ca 1585/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 stycznia 2021 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia Sądu Okręgowego Marcin Rak

po rozpoznaniu w dniu 19 stycznia 2021 roku w Gliwicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **Syndyka Masy Upadłości Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej (...)**
w upadłości z siedzibą w P.

przeciwko **A. O.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Zabrze

z dnia 20 września 2019 roku, sygn. akt VIII C 1098/18

oddala apelację.

SSO Marcin Rak

Sygn. akt **III Ca 1585/19**

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 8 lipca 2018 r. powód Syndyk masy upadłości Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej (...) w upadłości w P. domagał się zasądzenia od pozwanego A. O. 94 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu i kosztami procesu. W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, iż pozwany w dniu 20 grudnia 2005 roku złożył deklarację przystąpienia do (...) w P. został przyjęty w poczet jej członków uchwałą Zarządu (...) nr (...)/ (...) z dnia 20 grudnia 2005 roku oraz nadano mu numer członkowski (...). Przystępując do (...) pozwany zobowiązał się do zadeklarowania i opłacenia jednego udziału, przestrzegania przepisów obowiązującego Statutu i regulaminów, uchwał Walnego Zebrania oraz postanowień władz statutowych (...). Wskazał, że uchwałą nr (...) podjętą przez Zebranie Przedstawicieli (...) w P. w dniu 30 czerwca 2015 r. ustalono wartość jednego udziału na kwotę 95 zł, w wyniku czego wartość jednego udziału wynosząca poprzednio 1 zł wzrosła o 94 zł. Zgodnie z § 12 ust. 2, 4 i 5 Statutu (...) każdy członek jest zobowiązany, w razie podniesienia wysokości udziału, do uzupełnienia udziału nie później niż w terminie 30 dni od dnia podjęcia uchwały o podniesieniu wysokości udziału. Powód podał, iż wezwał pozwanego do płacenia brakującej części udziału obowiązkowego, jednakże pozwany nie uzupełnił udziału do pełnej jego wartości.

W sprzeczności od wydanego w postępowaniu upominawczym nakazu zapłaty pozwany wniósł o oddalenie powództwa. Na uzasadnienie podał, że w 2005 roku przystąpił do (...) tylko dlatego, że był to wymóg konieczny dla założenia lokaty

środków na korzystny procent oferowany przez ten podmiot. Po czasie i z problemami, powód odzyskał zainwestowaną kwotę 10.000 zł uzyskując 100 zł odsetek. Od tego momentu nie miał żadnego kontaktu z powodem i pozostawał w przekonaniu, że po likwidacji lokaty członkostwo wygasło.

Wyrokiem z dnia 20 września 2019 r. Sąd Rejonowy w Zabrze oddalił powództwo. Uzasadniając rozstrzygnięcie wywiódł, że pozwany nigdy nie został poinformowany zgodnie z postanowieniami statutu, o przyjęciu w poczet członków, a nadto nie otrzymał informacji o podwyższeniu wartości udziału w kasie. Według Sądu Rejonowego jeden z dokumentów mających stwierdzić przyjęcie powoda w poczet członków spółdzielni nie zawierał oznaczenia danych personalnych osoby, której dotyczył i podpisany został przez nieupoważnionego kasjera niedysponującego umocowaniem zarządu, natomiast uchwała zarządu powódki podpisana przez dwóch członków zarządu nie została powodowi doręczona. Powód nie wykazał zatem stosownie do wymogów art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. zasadności swojego roszczenia. Sąd Rejonowy podkreślił nadto, że celem pozwanego nie było uzyskanie członkostwa w spółdzielni lecz korzystne ulokowanie środków pieniężnych.

Apelację od tego wyroku złożyła powód zaskarżając orzeczenie w całości i zarzucając naruszenie:

- art. 17 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo Spółdzielcze w zw. z § 8 pkt. 2 i 3 statutu kasy poprzez ich błędną wykładnię skutkującą uznaniem, że stwierdzenie na deklaracji przyjęcia w poczet członków kasy podpisanymi dwoma członkami zarządu oraz poinformowanie o uchwale w sprawie przyjęcia w poczet członków kasy są elementami warunkującymi powstanie stosunku członkostwa, co w konsekwencji doprowadziło do błędnego uznania, że powód nie sprostał wymaganiom z art. 6 k.c. art. 232 k.p.c.;

- art. 233 § 1 k.p.c.. poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego pominięcie faktu podjęcia uchwały nr (...) Zarządu (...) w P. z dnia 20 grudnia 2005 r. oraz podpisania przez pozwanego deklaracji członkowskiej z dnia 20 grudnia 2005 r. jako czynności decydujących o nawiązaniu stosunku członkostwa w kasie, co w konsekwencji doprowadziło do uznania, że powód nie sprostał wymaganiom art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c.

W uzasadnieniu wywoził, że stosunek członkostwa powstaje w wyniku podjęcia uchwały, niestwierdzenie jej treści lub stwierdzenie wadliwe, a także ewentualny brak zawiadomienia nie ma zatem wpływu na ten stosunek. Nadto akcentował, że cel w jakim powód przystąpił do spółdzielni także nie ma znaczenia dla oceny nabycia lub utraty członkostwa.

Formułując te zarzuty domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i uwzględnienia powództwa oraz zasądzenia kosztów postępowania.

W odpowiedzi na apelację pozwany podtrzymał dotychczasowe stanowisko. Argumentował, że nie uzyskał informacji o nabyciu członkostwa, nie był członkiem powodowej spółdzielni powoda, nie uzyskał też informacji o podniesieniu wartości udziału do 95 zł. Żądanie pozwu ocenił jako próbę wyłudzenia.

Sąd Okręgowy, zważył co następuje:

Pomimo zmiany stanu prawnego po dacie wydania przez Sąd Rejonowy zaskarżonego wyroku, rozpoznanie apelacji następowało w oparciu o regulacje obowiązujące przed nowelizacją dokonaną ustawą z 4 lipca 2019 roku o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r., poz. 1469), co wynikało z art. 9 ust 4 tejże ustawy.

Z bezspornych okoliczności faktycznych sprawy wynikało, że pozwany 20 grudnia 2005 roku złożył deklarację przystąpienia do (...) w P.. Oświadczył jednocześnie, że zna treść statutu i regulaminów. Zobowiązał się do ich przestrzegania. Przyjął też na siebie obowiązek opłacenia wpisowego, wniesienia udziałów i wkładu członkowskiego w wysokości 1 zł.

Dalej bezspornym było, że zgodnie z §8 statutu (...) przyjęcie w poczet członków powinno być stwierdzone na deklaracji podpisem dwóch członków lub osób do tego upoważnionych. Uchwała o przyjęciu powinna być podjęta w ciągu miesiąca od dnia złożenia deklaracji. O uchwale zarząd powinien zawiadomić osobę zainteresowaną w ciągu dwóch tygodni od dnia jej powzięcia.

Nie budziło też wątpliwości, że uchwałą zarządu z 20 grudnia 2005 roku pozwany został przyjęty w poczet członków (...), przy czym o treści tej uchwały pozwany nie został powiadomiony. Brak było nadto deklaracji stwierdzającej członkostwo pozwanego zgodnie z §8 statutu.

Z niezaprzeczonych twierdzeń pozwanego (które w świetle art. 230 k.p.c. mogły być uznane za przyznane przez powoda) wynikało nadto, że celem dla którego pozwany nawiązał relacje ze (...) w P., był zamiar ulokowania środków w wysokości 10.000 zł na oferowanych przez tą (...) warunkach. Brak podpisania deklaracji przystąpienia uniemożliwił realizację tego celu.

Środki te pozwany przekazał 10.000 zł w dniu 20 grudnia 2005 roku i odzyskał w dniu 7 kwietnia 2006 roku, co z kolei wynikało z niekwestionowanego zestawienia operacji na rachunku (k. 62).

Poza sporem pozostawało wreszcie, że uchwałą z 30 czerwca 2015 roku Zarząd (...) postanowił zmienić wysokość wpisowego z 1 za 15 zł, a wartość udziału z 1 na 95 zł. Pismem z 12 marca 2018 roku syndyk (...) S. w upadłości w P. wezwał pozwanego do opłacenia w terminie 14 dni brakującej wartości udziału kwotą 94 zł, czego pozwany nie uczynił.

Spornym w sprawie pozostawało czy pozwany był zobowiązany do realizacji obowiązku uzupełnienia brakującej wartości udziału, który to obowiązek powód wywodził z art. 135 ustawy z 16 września 1982 roku Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2020 r., poz. 275). Przepis ten stanowi, że po ogłoszeniu upadłości członkowie spółdzielni, na żądanie syndyka upadłości, niezwłocznie uiszczają niewpłaconą jeszcze część udziału.

Co się zatem tyczy skuteczności przyjęcia pozwanego w poczet członków (...) w P. to rację należało przyznać powodowi, że w świetle art. 17§ 1-3 prawa spółdzielczego zdarzeniem będącym źródłem kreacji stosunku członkostwa w spółdzielni jest uchwała w sprawie przyjęcia podjęta przez uprawniony organ w następstwie rozpatrzenia złożonej uprzednio deklaracji. Stwierdzenie, o którym mowa w art. 17§2 prawa spółdzielczego ma charakter wyłącznie deklaratoryjny i jest pochodne w stosunku do uchwały, stwierdza bowiem, że stosunek członkostwa już istnieje w wyniku jej podjęcia. Wadliwości w zakresie stwierdzenia członkostwa w spółdzielni nie wpływają zatem na istnienie stosunku członkostwa, który ma swoje źródło w uchwale właściwego organu spółdzielni (por. wyroki Sądu Najwyższego z 24 stycznia 2014 roku, V CSK 113/13, z 2 października 2014 r., IV CSK 748/13 i z 23 czerwca 1986 r., I CR 143/86)

Pozwany pozostawał zatem członkiem (...) w P. i zobowiązany był do uzupełnienia brakującej wartości udziału.

Niemniej jednak Sąd Okręgowy miał na względzie, że w rozpoznawanej sprawie pozwanemu można było przypisać status konsumenta w rozumieniu art. 22¹ k.c. Określonym w statucie przedmiotem działalności (...) w P. było bowiem udzielanie kredytów, pożyczek, gromadzenie środków pieniężnych, przeprowadzanie rozliczeń na zlecenie i pośrednictwo ubezpieczeniowe, co pozwalało kwalifikować prowadzoną przez ten podmiot działalność jako działalność gospodarczą, a jego samego jako przedsiębiorcę w rozumieniu art. 43¹ k.c. (por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2017 r. III CZP 69/16 i z 21 stycznia 2011 r. III CZP 125/10). Pozwany niewątpliwie natomiast przystąpił do (...) nie po to aby uczestniczyć w tak prowadzonej działalności, lecz skorzystać z oferowanego przez nią produktu finansowego, to jest terminowej oprocentowanej lokaty pieniężnej. Pomimo zatem, że pozwany teoretycznie mógł mieć wpływ na sposób funkcjonowania kasy i skład jej organów (np. poprzez realizację uprawnień statutowych, a tym głosowanie na Walnym Zgromadzeniu), to nie zmieniało to okoliczności, że w zakresie czynności, która legła u podstaw przyznania mu członkostwa, miał on status konsumenta (por. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 24 października 2012 roku, VI ACa 549/12, LEX nr 1281152).

Nakazywało to ocenę zasadności roszczenia w kontekście jego zgodności z zasadami współżycia społecznego, zważywszy też na ciężącą na władzy publicznej z mocy art. 76 Konstytucji RP powinność ochrony konsumentów przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi w ich relacjach z profesjonalnymi uczestnikami gry rynkowej.

W tym zatem aspekcie Sąd Okręgowy miał na względzie, że przyczyną dla której pozwany zobligowany był do wstąpienia w poczet członków kasy, był zamiar lokowania oszczędności na zasadach w istocie tożsamy, co oferowane przez banki. Co prawda, po zlikwidowaniu lokaty powód nie złożył formalnego oświadczenia o wystąpieniu z kasy, niemniej jednak strony przez następnych kilkanaście lat, nie podejmowały dalszych czynności o charakterze ekonomicznym jak i działań bezpośrednio związanych z członkostwem pozwanego w kasie. Zatem strony były sobie w istocie obojętne. Nadto już na wstępnym etapie współpracy organy kasy nie zrealizowały swoich obowiązków dotyczących poinformowania pozwanego o skutecznym nawiązaniu stosunku członkostwa, co niewątpliwie uświadomiłoby pozwanemu powinność podjęcia stanowczych działań celem rezygnacji z członkostwa po zakończeniu umowy lokaty terminowej. W takiej sytuacji żądanie przez syndyka kasy po 12 latach od rozwiązania lokaty, której założenie było jedyną przyczyną nawiązania stosunku członkostwa, dopłaty o wartości stanowiącej 9400% udziału zadeklarowanego w dacie zawarcia umowy, stanowiło nadużycie prawa niekorzystające z ochrony na podstawie art. 5 k.c. W okolicznościach sprawy było bowiem jednoznaczne z nałożeniem na konsumenta powinności w istocie nieograniczonego w czasie obowiązku pokrywania kosztów postępowania upadłościowego profesjonalnego uczestnika obrotu gospodarczego tylko z tej przyczyny, że uprzednio warunkiem skorzystania z finansowej oferty tego podmiotu prowadzącego swoją działalność gospodarczą w formie spółdzielni, było formalne nawiązanie stosunku członkostwa. Żądanie takie niewątpliwie godziło w uzasadnione interesy ekonomiczne konsumenta, który nie powinien być obciążany niewywołanymi przez siebie kosztami działalności fachowych uczestników obrotu gospodarczego. Co też istotne, żądanie pozwu miało swoje źródło w rygorystycznym, skrajnie formalnym interpretowaniu przepisów prawa nakładających obowiązki na członków spółdzielni, podczas gdy powód powołujący się na powinność ich wykonania, pomijał zupełnie to, że organy powodowej kasy same na początkowym etapie współpracy z pozwanym zaniechały należytego wykonania swoich obowiązków informacyjnych związanych z powinnością przedstawienia rzetelnej informacji o nawiązaniu między stronami stosunku członkostwa. Jak już wskazano, informacja taka niewątpliwie uświadomiłaby pozwanemu konieczność podjęcia formalnych działań dotyczących przerwania jego relacji z kasą w okresie po rozwiązaniu umowy lokaty terminowej.

Z tych też względów Sąd Okręgowy uznał, że zaskarżony wyrok pomimo częściowo błędnego uzasadnienia odpowiada prawu i na podstawie art. 505¹⁰ k.p.c. w zw. z art. 505¹²§3 k.p.c. oraz art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

SSO Marcin Rak